

ARTUR CHAMOT

KANCELARIA RADCY PRAWNEGO
I DORADCY PODATKOWEGO

OPINIA PODATKOWA I PRAWNA

Wykorzystanie fundacji rodzinnej

w strukturze majątkowej małżonków – wspólników

spółki operacyjnej

(wersja zanonimizowana – fragmenty do publikacji)

Spis treści

1.	INFORMACJA O DOKUMENCIE	3
2.	STAN FAKTYCZNY I ZAŁOŻENIA.....	4
3.	PRZEDMIOT ANALIZY	4
4.	ANALIZA SCENARIUSZY WYKORZYSTANIA FUNDACJI RODZINNEJ	5
4.1	Przeniesienie udziałów Spółki operacyjnej do fundacji rodzinnej	5
4.1.1	Skutki na gruncie VAT, PCC oraz podatku od spadków i darowizn.....	5
4.1.2	Skutki na gruncie CIT i PIT	5
4.1.3	Porównanie obciążeń podatkowych – wypłata bezpośrednio do Wspólników vs. za pośrednictwem fundacji.....	5
4.2	Przeniesienie Nieruchomości komercyjnej do fundacji rodzinnej i wynajem na rzecz Spółki operacyjnej.....	7
4.2.1	Aspekty VAT – konieczność indywidualnej oceny	7
4.2.2	Skutki w PCC i podatku od spadków i darowizn	7
4.2.3	Skutki w CIT – wynajem na rzecz podmiotu powiązanego	7
4.2.4	Porównanie obciążeń – wynajem przez Spółkę cywilną vs. wynajem przez fundację rodzinną.....	8
4.3	Przeniesienie Nieruchomości inwestycyjnych do fundacji rodzinnej	9
4.3.1	Skutki w VAT, PCC i podatku od spadków i darowizn.....	9
4.3.2	Skutki w CIT – wynajem osobom trzecim	9
4.3.3	Kluczowa korzyść – odroczenie i reinwestycja	9
4.4	Udzielanie pożyczek przez fundację rodzinną na rzecz Spółki operacyjnej	9
4.4.1	Skutki podatkowe	10
4.4.2	Sens ekonomiczny rozwiązania	10
5.	WYBRANE ASPEKTY KONSTRUKCJI FUNDACJI RODZINNEJ.....	11
5.1	Aspekty konstrukcyjne (prawne)	11
5.2	Aspekty podatkowe – zarys	11
5.3	Klauzula przeciwko unikaniu opodatkowania (GAAR)	12
6.	WNIOSKI I REKOMENDACJE.....	13

1. INFORMACJA O DOKUMENCIE

Niniejszy dokument stanowi skróconą i zanonimizowaną wersję opinii sporządzonej w ramach faktycznej praktyki Kancelarii. Opinia oryginalna obejmowała pełną analizę czterech scenariuszy wykorzystania fundacji rodzinnej w strukturze majątkowej Klientów oraz szczegółowe omówienie konstrukcji prawnej i podatkowej fundacji rodzinnej jako instytucji wprowadzonej do polskiego porządku prawnego ustawą z dnia 26 stycznia 2023 r.

Imiona, nazwiska, nazwy spółek, dane teleadresowe, branża, w której działa Klient, oraz inne informacje umożliwiające identyfikację Klientów lub ich kontrahentów zostały usunięte lub uogólnione. Konkretnie kwoty użyte w przykładach liczbowych mają charakter wyłącznie ilustracyjny – nie odpowiadają rzeczywistym wartościom, lecz służą pokazaniu mechaniki opodatkowania. Dokument udostępniany jest wyłącznie w celu prezentacji warsztatu pracy Kancelarii.

Dokument NIE stanowi porady podatkowej dla osób trzecich i nie może być wykorzystany do rozstrzygnięcia ich indywidualnych spraw. Każdy stan faktyczny wymaga odrębnej analizy. Z uwagi na to, że fundacja rodzinna jest stosunkowo nową instytucją, a niektóre przepisy ją regulujące budzą wątpliwości interpretacyjne, przed wdrożeniem któregośkolwiek z analizowanych rozwiązań zalecane jest wystąpienie z wnioskiem o indywidualną interpretację podatkową.

2. STAN FAKTYCZNY I ZAŁOŻENIA

Klientami są małżonkowie (dalej: Wspólnicy), będący w równych częściach jedynymi udziałowcami polskiej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością prowadzącej działalność operacyjną w branży regulowanej (dalej: Spółka operacyjna). Spółka operacyjna płaci podatek CIT według stawki 19% i znajduje się w fazie dynamicznego wzrostu przychodów.

Wspólnicy są równocześnie wspólnikami spółki cywilnej (dalej: Spółka cywilna), której podstawowym przedmiotem działalności jest wynajem nieruchomości komercyjnej (dalej: Nieruchomość komercyjna) na rzecz Spółki operacyjnej. Z tytułu działalności w Spółce cywilnej Wspólnicy opodatkowani są podatkiem liniowym (PIT) według stawki 19%.

Wspólnicy posiadają również lub mogą nabyć z prywatnych środków nieruchomości o charakterze inwestycyjnym, przeznaczone na wynajem osobom trzecim (dalej: Nieruchomości inwestycyjne).

3. PRZEDMIOT ANALIZY

Niniejsza opinia koncentruje się na potencjalnych korzyściach podatkowych i finansowych związanych z założeniem fundacji rodzinnej przez Wspólników. Z uwagi na bezpośredni wpływ aspektów prawnych na ocenę opłacalności i bezpieczeństwa rozwiązania, w opinii zostały omówione również wybrane zagadnienia konstrukcyjne fundacji rodzinnej – w zakresie niezbędnym do oceny zarysowanych scenariuszy.

Analiza obejmuje cztery podstawowe scenariusze wykorzystania fundacji rodzinnej:

- przeniesienie przez Wspólników udziałów Spółki operacyjnej do fundacji rodzinnej;
- przeniesienie własności Nieruchomości komercyjnej (obecnie wynajmowanej Spółce operacyjnej przez Spółkę cywilną Wspólników) do fundacji rodzinnej i kontynuacja wynajmu już za jej pośrednictwem;
- przeniesienie własności Nieruchomości inwestycyjnych do fundacji rodzinnej i ich wynajem osobom trzecim;
- udzielanie pożyczek przez fundację rodzinną na rzecz Spółki operacyjnej.

4. ANALIZA SCENARIUSZY WYKORZYSTANIA FUNDACJI RODZINNEJ

4.1 Przeniesienie udziałów Spółki operacyjnej do fundacji rodzinnej

Pierwszy ze scenariuszy zakłada wniesienie przez Wspólników – w ramach pokrycia funduszu założycielskiego lub w drodze późniejszej darowizny – udziałów Spółki operacyjnej do fundacji rodzinnej, w której Wspólnicy występują jednocześnie jako fundatorzy i beneficjenci.

4.1.1 Skutki na gruncie VAT, PCC oraz podatku od spadków i darowizn

Wniesienie udziałów do fundacji rodzinnej jest neutralne podatkowo na gruncie VAT (zwolnienie z art. 43 ust. 1 pkt 40a ustawy o VAT lub brak działania w charakterze podatnika VAT) oraz PCC (czynność wniesienia mienia do fundacji rodzinnej nie została wymieniona w katalogu czynności opodatkowanych PCC).

Wniesienie udziałów nie podlega również podatkowi od spadków i darowizn po stronie fundacji rodzinnej, gdyż podatkowi temu podlegają wyłącznie obdarowane osoby fizyczne (art. 1 ust. 1 ustawy o podatku od spadków i darowizn). Późniejsza wypłata świadczeń ze środków pochodzących od fundacji na rzecz Wspólników – jako fundatorów i jednocześnie beneficjentów – również nie podlega temu podatkowi (art. 3 pkt 9 ustawy o podatku od spadków i darowizn).

4.1.2 Skutki na gruncie CIT i PIT

Wniesienie udziałów do fundacji rodzinnej nie generuje przychodu po stronie fundacji ani po stronie Wspólników (na gruncie PIT). Stanowisko to potwierdza interpretacja Dyrektora KIS z 4 września 2023 r. (0112-KDWL.4011.56.2023.1.WS), zgodnie z którą wniesienie wkładu na fundusz założycielski oraz darowizny na rzecz fundacji rodzinnej nie powodują powstania dochodu po stronie fundatora.

Otrzymanie dywidendy przez fundację rodzinną od Spółki operacyjnej nie podlega opodatkowaniu CIT po stronie fundacji (zwolnienie z art. 6 ust. 1 pkt 25 oraz ust. 7 w zw. z art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy o fundacji rodzinnej). Wypłata świadczeń przez fundację rodzinną na rzecz beneficjentów podlega opodatkowaniu CIT w wysokości 15% (art. 24q ust. 1 pkt 1 ustawy o CIT). Po stronie beneficjentów – będących jednocześnie fundatorami z tzw. zerowej grupy podatkowej – wypłata jest zwolniona z PIT (art. 21 ust. 1 pkt 157 w zw. z ust. 49 ustawy o PIT), pod warunkiem że majątek fundacji pochodzi wyłącznie od fundatorów. Stanowisko to potwierdza m.in. interpretacja Dyrektora KIS z 18 sierpnia 2023 r. (0113-KDIPT2-3.4011.465.2023.1.JŚ).

4.1.3 Porównanie obciążeń podatkowych – wypłata bezpośrednio do Wspólników vs. za pośrednictwem fundacji

Dla zilustrowania efektu finansowego rozwiązania przyjmijmy zysk Spółki operacyjnej w wysokości 1 000 000 zł brutto.

Wypłata dywidendy bezpośrednio do Wspólników:

- $1\,000\,000\text{ zł} \times 19\% \text{ CIT (Spółka operacyjna)} = 190\,000\text{ zł}$;
- $810\,000\text{ zł} \times 19\% \text{ PIT (Wspólnicy)} = 153\,900\text{ zł}$;

- łączne obciążenie = 343 900 zł.

Wypłata dywidendy za pośrednictwem fundacji rodzinnej:

- $1\,000\,000\text{ zł} \times 19\% \text{ CIT (Spółka operacyjna)} = 190\,000\text{ zł}$;
- $810\,000\text{ zł} \times 15\% \text{ CIT (fundacja rodzinna)} = 121\,500\text{ zł}$;
- PIT po stronie Wspólników = 0 zł (zwolnienie z art. 21 ust. 1 pkt 157 ustawy o PIT);

- łączne obciążenie = 311 500 zł.

Dodatkową – i często ważniejszą od jednorazowej oszczędności – korzyścią ze scenariusza pierwszego jest odroczenie momentu opodatkowania. Środki, które fundacja rodzinna otrzymuje w formie dywidendy, mogą być reinwestowane w ramach dozwolonej działalności gospodarczej fundacji bez bieżącego opodatkowania. Podatek CIT 15% pojawia się dopiero w momencie faktycznej wypłaty świadczeń na rzecz beneficjentów.

4.2 Przeniesienie Nieruchomości komercyjnej do fundacji rodzinnej i wynajem na rzecz Spółki operacyjnej

Drugi scenariusz przewiduje przeniesienie Nieruchomości komercyjnej, obecnie wynajmowanej przez Spółkę cywilną Wspólników na rzecz Spółki operacyjnej, do fundacji rodzinnej. Po wniesieniu nieruchomości fundacja kontynuowałaby wynajem na rzecz Spółki operacyjnej.

4.2.1 Aspekty VAT – konieczność indywidualnej oceny

Skutki w VAT wymagają szczegółowej analizy uwzględniającej moment nabycia nieruchomości, moment i wysokość poniesionych nakładów oraz historię odliczeń VAT. Co do zasady możliwe jest zastosowanie zwolnienia z art. 43 ust. 1 pkt 10 ustawy o VAT (z wyjątkami dotyczącymi pierwszego zasiedlenia i okresu krótszego niż 2 lata od pierwszego zasiedlenia – por. art. 2 pkt 14 ustawy o VAT).

Skorzystanie ze zwolnienia z VAT może wiązać się z obowiązkiem korekty VAT naliczonego w ramach 10-letniego okresu korekty. Wniesienie nieruchomości po upływie tego okresu od jej zakupu lub poniesienia nakładów eliminuje to ryzyko – co stanowi argument za rozważeniem timingu transakcji.

4.2.2 Skutki w PCC i podatku od spadków i darowizn

Wniesienie Nieruchomości komercyjnej do fundacji rodzinnej jest neutralne na gruncie PCC i podatku od spadków i darowizn – z analogicznych powodów, jak opisane w pkt 4.1.1 powyżej.

4.2.3 Skutki w CIT – wynajem na rzecz podmiotu powiązanego

Sam akt wniesienia nieruchomości do fundacji rodzinnej nie generuje przychodu po stronie fundacji.

Kluczową kwestią jest natomiast opodatkowanie przychodów z najmu. Zgodnie z art. 6 ust. 8 ustawy o CIT zwolnienie z CIT dla fundacji rodzinnej nie obejmuje przychodów z najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, której przedmiotem są składniki majątku służące prowadzeniu działalności przez beneficjenta, fundatora lub podmiot powiązany. Wynajem Nieruchomości komercyjnej Spółce operacyjnej, w której fundacja posiada udziały, wypełnia tę przesłankę. Przychód taki nie korzysta jednak ze stawki sankcyjnej 25% – podlega opodatkowaniu według stawki 19% CIT (art. 6 ust. 8 ustawy o CIT w zw. z art. 19 ust. 1b ustawy o CIT).

Istotną instytucją łagodzącą jest mechanizm z art. 24q ust. 8 w zw. z art. 6 ust. 8 ustawy o CIT, zgodnie z którym podatek od świadczeń wypłacanych przez fundację rodzinną na rzecz beneficjentów (co do zasady 15%) może zostać pomniejszony o kwotę CIT zapłaconego przez fundację z tytułu wynajmu na rzecz podmiotu powiązanego. Pomniejszenie nie może przekroczyć kwoty należnej z tytułu wypłaty świadczeń.

Otwartym zagadnieniem – wymagającym uzyskania interpretacji indywidualnej – pozostaje kwestia, czy fundacja rodzinna może rozpoznawać koszty uzyskania przychodów (m.in. odpisy amortyzacyjne,

koszty mediów, podatek od nieruchomości) na zasadach analogicznych jak inni podatnicy CIT, oraz jaką wartość początkową nieruchomości należy przyjąć dla celów amortyzacji.

Należy także uwzględnić podatek od przychodów z budynków (art. 24b ustawy o CIT) – stawka 0,035% miesięcznie od podstawy opodatkowania – w przypadku, gdy wartość początkowa Nieruchomości komercyjnej przekracza 10 000 000 zł.

4.2.4 Porównanie obciążeń – wynajem przez Spółkę cywilną vs. wynajem przez fundację rodzinną

Przyjmując ilustracyjnie roczny przychód z najmu w wysokości 1 000 000 zł, koszty uzyskania przychodów 800 000 zł, oraz że dywidenda Spółki operacyjnej wypłacana za pośrednictwem fundacji wynosi 810 000 zł:

Wariant: wynajem przez Spółkę cywilną Wspólników:

- PIT z tytułu najmu ($200\,000\text{ zł} \times 19\%$) = 38 000 zł;
- CIT 15% z tytułu wypłaty dywidendy z fundacji do Wspólników ($810\,000\text{ zł} \times 15\%$) = 121 500 zł;

- łączne obciążenie = 159 500 zł.

Wariant: wynajem przez fundację rodzinną – z zastosowaniem mechanizmu pomniejszenia z art. 24q ust. 8 ustawy o CIT:

- CIT 19% z tytułu najmu ($200\,000\text{ zł} \times 19\%$) = 38 000 zł;
- CIT 15% z tytułu wypłaty świadczeń ($810\,000\text{ zł} \times 15\% = 121\,500\text{ zł}$), pomniejszony o 38 000 zł = 83 500 zł;

- łączne obciążenie = 121 500 zł.

Korzyść finansowa z przeniesienia wynajmu na fundację rodzinną wynosi w tym przykładzie 38 000 zł rocznie – czyli pełną wartość PIT zapłaconego przez Wspólników w modelu dotychczasowym.

4.3 Przeniesienie Nieruchomości inwestycyjnych do fundacji rodzinnej

Trzeci scenariusz dotyczy nieruchomości nabywanych z prywatnych środków Wspólników i wynajmowanych osobom trzecim (a nie podmiotom powiązanim z fundacją). Ten kluczowy element odróżnia analizowaną sytuację od scenariusza 4.2.

4.3.1 Skutki w VAT, PCC i podatku od spadków i darowizn

Skutki VAT należy oceniać odrębnie dla każdej Nieruchomości inwestycyjnej (możliwe są: opodatkowanie, zwolnienie lub niepodleganie VAT; możliwe są również korekty VAT naliczonego). PCC oraz podatek od spadków i darowizn – analogicznie jak w pozostałych scenariuszach – pozostają neutralne.

4.3.2 Skutki w CIT – wynajem osobom trzecim

Wniesienie Nieruchomości inwestycyjnych do fundacji rodzinnej jest neutralne na gruncie CIT. Przychody z wynajmu na rzecz osób trzecich (a więc nie powiązanych z fundacją, beneficjentem lub fundatorem) korzystają ze zwolnienia z CIT po stronie fundacji rodzinnej – jako mieszczące się w katalogu dozwolonej działalności gospodarczej z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o fundacji rodzinnej.

Opodatkowanie pojawia się dopiero przy wypłacie świadczeń na rzecz beneficjentów – stawka 15% CIT (art. 24q ust. 1 pkt 1 ustawy o CIT). Po stronie Wspólników – jako fundatorów z zerowej grupy podatkowej – świadczenia zwolnione z PIT.

Ponownie należy uwzględnić podatek od przychodów z budynków (art. 24b ustawy o CIT) dla budynków o wartości początkowej powyżej 10 000 000 zł. Należy jednak zwrócić uwagę, że w utrwalonej linii interpretacyjnej organów podatkowych przyjmuje się, że podatek ten nie obejmuje lokali (mieszkalnych ani usługowych) – por. interpretacje Dyrektora KIS z 16 sierpnia 2019 r. (0114-KDIP2-1.4010.256.2019.1.JC) oraz z 5 stycznia 2024 r. (0114-KDIP2-1.4010.624.2023.1.MR1).

4.3.3 Kluczowa korzyść – odroczenie i reinwestycja

Najistotniejszą korzyścią ze scenariusza 4.3 jest fakt, że dochód z wynajmu nieruchomości na rzecz osób trzecich nie jest opodatkowany na bieżąco po stronie fundacji rodzinnej. Opodatkowanie pojawia się dopiero w momencie wypłaty świadczeń. Środki niewypłacone mogą być w pełnej wysokości reinwestowane – co czyni fundację rodzinną szczególnie efektywnym wehikułem inwestycyjnym dla rozwijającego się portfela nieruchomości.

4.4 Udzielanie pożyczek przez fundację rodzinną na rzecz Spółki operacyjnej

Czwarty scenariusz – komplementarny wobec poprzednich – polega na wykorzystaniu fundacji rodzinnej jako podmiotu finansującego Spółkę operacyjną poprzez udzielanie pożyczek. Konstrukcja

wynika z możliwości udzielania przez fundację rodzinną pożyczek spółkom, w których fundacja posiada udziały (art. 5 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy o fundacji rodzinnej).

4.4.1 Skutki podatkowe

Po stronie fundacji rodzinnej odsetki uzyskiwane od pożyczek udzielonych spółce, w której fundacja posiada udziały, korzystają ze zwolnienia z CIT (warunkiem jest rynkowy charakter odsetek). Po stronie Spółki operacyjnej odsetki stanowią koszt uzyskania przychodów – co istotne, w pełnej wysokości, bez stosowania ograniczeń z art. 15c ustawy o CIT (art. 15c ust. 1b ustawy o CIT). Wypłaty świadczeń na rzecz beneficjentów podlegają standardowemu opodatkowaniu CIT 15%, a po stronie Wspólników jako fundatorów – zwolnieniu z PIT.

Pożyczka udzielana przez fundację rodzinną na rzecz Spółki operacyjnej może być również – w określonych okolicznościach – zwolniona z PCC. W przypadku jego naliczenia wartość obciążenia wynosi 0,5%.

4.4.2 Sens ekonomiczny rozwiązania

Mechanizm pożyczkowy wewnątrz struktury (fundacja rodzinna → Spółka operacyjna) tworzy efekt asymetrii podatkowej: koszt po stronie zadłużonego, brak przychodu opodatkowanego po stronie wierzyciela. Przy potrzebie dokapitalizowania Spółki operacyjnej rozwiązanie to – obok klasycznych (np. dopłaty wspólników, podwyższenie kapitału) – stanowi atrakcyjną alternatywę. Warunkiem koniecznym jest jednak rynkowy poziom odsetek (zaniżenie lub zawyżenie spowodowałoby opodatkowanie różnicy 15% CIT po stronie fundacji jako tzw. ukrytego zysku – art. 24q ust. 1a pkt 4 ustawy o CIT).

5. WYBRANE ASPEKTY KONSTRUKCJI FUNDACJI RODZINNEJ

Poniższa część stanowi zwięzły przegląd kluczowych konstrukcyjnych cech fundacji rodzinnej, niezbędnych do oceny wykonalności scenariuszy z części 4. Pełne omówienie konstrukcji fundacji rodzinnej oraz katalogu szczególnych ryzyk podatkowych (m.in. ukryte zyski, sankcyjna stawka 25% przy działalności pozaustawowej, kwestie odpowiedzialności organów) wykracza poza zakres niniejszego skrótu.

5.1 Aspekty konstrukcyjne (prawne)

Fundacja rodzinna jest osobą prawną utworzoną w celu gromadzenia mienia, zarządzania nim w interesie beneficjentów oraz spełniania świadczeń na rzecz beneficjentów (art. 2 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej). Posiada osobowość prawną, a fundator nie odpowiada za jej zobowiązania.

Fundatorem może być wyłącznie osoba fizyczna. Możliwe jest istnienie więcej niż jednego fundatora (np. małżonkowie). Ustawa nie wymaga pokrewieństwa pomiędzy fundatorami, jednak struktura mieszana (osoby spoza zerowej grupy podatkowej) prowadzi do mniej korzystnego opodatkowania świadczeń. Fundator może być jednocześnie beneficjentem i jedynym członkiem zarządu fundacji rodzinnej. Prawa fundatora są niezbywalne.

Beneficjentem może być osoba fizyczna lub organizacja pożytku publicznego. Świadczenia mogą polegać na przekazaniu środków pieniężnych, nieruchomości, ruchomości, praw majątkowych lub udostępnieniu składników majątku do korzystania.

Fundusz założycielski musi wynosić co najmniej 100 000 zł. Założenie fundacji wymaga aktu notarialnego, statutu, spisu mienia, ustanowienia organów oraz wpisu do rejestru fundacji rodzinnych prowadzonego przy Sądzie Okręgowym w Piotrkowie Trybunalskim.

Organami fundacji są zarząd, rada nadzorcza (obowiązkowa przy liczbie beneficjentów powyżej 25) i zgromadzenie beneficjentów. Możliwa jest konfiguracja, w której fundator jest jedynym członkiem zarządu i jedynym beneficjentem.

5.2 Aspekty podatkowe – zarys

Fundacja rodzinna co do zasady korzysta ze zwolnienia podmiotowego z CIT (art. 6 ust. 1 pkt 25 w zw. z ust. 7 ustawy o CIT). Zwolnienie obejmuje wyłącznie tzw. dozwoloną działalność gospodarczą wskazaną w art. 5 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej, w tym w szczególności: zbywanie mienia (o ile nie zostało nabyte wyłącznie w celu dalszego zbycia), najem i dzierżawę, posiadanie udziałów w spółkach, obrót papierami wartościowymi i instrumentami pochodnymi oraz udzielanie pożyczek spółkom zależnym i beneficjentom.

Od zasady zwolnienia istnieje szereg wyjątków – kluczowe to: (i) podatek od przychodów z budynków, (ii) sankcyjna stawka 25% CIT od dochodów z działalności wykraczającej poza katalog dozwolony, (iii) stawka 19% CIT od najmu na rzecz podmiotów powiązanych, (iv) podatek 15% CIT od świadczeń na

rzecz beneficjentów oraz od mienia wydanego w związku z rozwiązaniem fundacji, (v) podatek od tzw. ukrytych zysków (m.in. odsetki od pożyczek udzielonych fundacji przez beneficjenta, fundatora lub podmioty z nimi powiązane; nieodpłatne lub częściowo odpłatne świadczenia poza świadczeniami statutowymi; pożyczki dla beneficjentów na okres dłuższy niż 10 lat lub niezwrócone w terminie).

Wkłady do fundacji rodzinnej w celu pokrycia funduszu założycielskiego są dla fundacji neutralne na gruncie CIT (art. 12 ust. 1 pkt 7 ustawy o CIT przewiduje opodatkowanie wkładów wyłącznie dla spółek będących podatnikami CIT i spółdzielni).

Po stronie beneficjentów świadczenia wypłacane przez fundację rodzinną są zwolnione z PIT, jeżeli beneficjent jest fundatorem lub osobą z tzw. zerowej grupy podatkowej w stosunku do fundatora (małżonek, zstępni, wstępni, pasierbowie, rodzeństwo, ojczym, macocha) – art. 21 ust. 1 pkt 157 w zw. z ust. 49 ustawy o PIT. Dla beneficjentów z I i II grupy podatkowej obowiązuje stawka 10% PIT (z proporcjonalnym uwzględnieniem mienia wniesionego przez fundatora) lub 15% PIT w pozostałych przypadkach. Świadczenia z fundacji rodzinnej nie podlegają również składkom ZUS, składce zdrowotnej ani daninie solidarnościowej.

5.3 Klauzula przeciwko unikaniu opodatkowania (GAAR)

Każde rozwiązanie wykorzystujące fundację rodzinną wymaga oceny pod kątem klauzuli o unikaniu opodatkowania (art. 119a § 1 Ordynacji podatkowej). Klauzula znajduje zastosowanie wyłącznie wtedy, gdy korzyść podatkowa była głównym celem działania, sposób działania był sztuczny, a osiągnięta korzyść była sprzeczna z przedmiotem lub celem ustawy podatkowej.

Istotne znaczenie dla bezpieczeństwa rozwiązania ma opinia zabezpieczająca Szefa Krajowej Administracji Skarbowej z 21 grudnia 2023 r. (DKP3.8082.5.2023). Szef KAS rozpatrywał stan faktyczny obejmujący utworzenie fundacji rodzinnej, wniesienie do niej środków pieniężnych oraz udziałów spółek operacyjnych, prowadzenie przez fundację działalności inwestycyjnej oraz wypłatę świadczeń beneficjentom – i nie dopatrył się podstaw do zastosowania klauzuli GAAR. Stanowi to istotny sygnał płynący od organów co do akceptacji typowych konstrukcji wykorzystujących fundację rodzinną w celach sukcesyjnych i inwestycyjnych.

Niezależnie od pozytywnego sygnału z opinii zabezpieczającej, rekomendowane jest – przed wdrożeniem któregośkolwiek ze scenariuszy – wystąpienie o indywidualną interpretację podatkową na podstawie art. 14n § 1 pkt 4 Ordynacji podatkowej (przepis ten dopuszcza wystąpienie z wnioskiem przez fundatora jeszcze przed założeniem fundacji rodzinnej).

6. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Fundacja rodzinna stanowi atrakcyjne narzędzie zarówno z perspektywy sukcesyjnej, jak i z perspektywy bieżącej efektywności podatkowej struktury majątkowej Klientów. Wnioski z analizy poszczególnych scenariuszy są następujące:

- Scenariusz 4.1 (przeniesienie udziałów Spółki operacyjnej) – obniża łączne obciążenie podatkowe wypłaty zysku do Wspólników z 34,4% do 31,2% (przy zastrzeżeniu zwolnienia PIT dla beneficjentów z zerowej grupy podatkowej) oraz – co istotne – pozwala na odroczenie podatku do momentu faktycznej wypłaty świadczeń, otwierając możliwość nieopodatkowanej reinwestycji środków na poziomie fundacji.
- Scenariusz 4.2 (przeniesienie Nieruchomości komercyjnej wynajmowanej Spółce operacyjnej) – w analizowanym przykładzie pozwala obniżyć łączne obciążenie z 159 500 zł do 121 500 zł rocznie, dzięki mechanizmowi pomniejszenia z art. 24q ust. 8 ustawy o CIT. Wymaga uprzedniej oceny skutków VAT (możliwy obowiązek korekty) oraz – w razie wartości nieruchomości powyżej 10 mln zł – uwzględnienia podatku od przychodów z budynków.
- Scenariusz 4.3 (przeniesienie Nieruchomości inwestycyjnych wynajmowanych osobom trzecim) – pełne zwolnienie z CIT na poziomie fundacji aż do momentu wypłaty świadczeń. Najefektywniejsze podatkowo rozwiązanie dla budowania portfela inwestycyjnego.
- Scenariusz 4.4 (pożyczki fundacji na rzecz Spółki operacyjnej) – tworzy korzystną asymetrię podatkową: koszt po stronie zadłużonego, brak opodatkowania po stronie wierzyciela. Stanowi atrakcyjne uzupełnienie pozostałych scenariuszy w fazie potrzeb kapitałowych Spółki operacyjnej.

Scenariusze 4.1–4.4 nie są wzajemnie wyłączające – w praktyce ich łączenie pozwala na stworzenie struktury efektywnej zarówno w wymiarze sukcesyjnym (zabezpieczenie majątku rodzinnego, ochrona przed zachowkiem po upływie 10 lat od wniesienia mienia – art. 994[1] Kodeksu cywilnego), jak i w wymiarze podatkowym.

Przed podjęciem decyzji o wdrożeniu wybranego scenariusza rekomendowane jest wystąpienie z wnioskiem o indywidualną interpretację podatkową – w szczególności w zakresie kwestii spornych dotyczących możliwości rozpoznawania kosztów uzyskania przychodów przez fundację rodzinną przy najmie na rzecz podmiotu powiązanego oraz wartości początkowej składników majątkowych wnoszonych do fundacji.